Açık Alanların Gizli Gücü

İnsan, Mekân ve Peyzaj

Editörler
Prof. Dr. Gülden SANDAL ERZURUMLU

Vizetek
Yayıncılık

Açık Alanların Gizli Gücü

İnsan, Mekân ve Peyzaj

Editör

Prof. Dr. Gülden SANDAL ERZURUMLU

Yazarlar

Bahar FERAH - Başak YURTSEVEN - Derya DURAN GÖKALP - Eylem AKGÜL YALÇIN
Gökhan ASKAN - Nurdan ERDOĞAN - Oğuz GÖKÇE - Özge KAYA
Recep ÖZMISIR - Sinem KIZILASLAN

E-ISBN: 978-625-382-491-4
DOI: 10.54637/vizetek.9786253824914

Copyright © Vizetek
Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.
Bu kitap, elektronik (e-kitap) formatlarında yayımlanmaktadır.
Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Sena DURMAZ
Kapak Tasarımı: Ahmet TUNÇDEMİR
Dizgi & Mizanpaj: Samet TORUN
Yayım: Ankara | Ekim, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)
Elektronik Yayın Formatı: PDF Elektronik
Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Vizetek Yayıncılık

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA
Tel.: (0312) 482 00 11
Web: www.vizetek.com.tr
E-mail: vizetekyayincilik@gmail.com
Yayıncı Sertifika No: 41575

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

Geçmiş Peyzajların ve Peyzaj Değişiminin Yorumlanmasında
Bütünleştirici Bir Çerçeve Olarak Peyzaj Biyografisi 2
Başak YURTSEVEN

2. BÖLÜM

Yaşayan Mekânlarla Kırşehir 27
Derya DURAN GÖKALP

3. BÖLÜM

Hatırlama ile Unutma Arasındaki Peyzajlar 43
Eylem AKGÜL YALÇIN

4. BÖLÜM

Çocuk Dostu Kent Yaklaşımı Doğrultusunda
Erzincan Belediyesi'nin Kentsel Politikalarının Analizi 63
Gökhan ASKAN

5. BÖLÜM

Kırsal Peyzajın Kültürel Peyzaj Kuramı ve Uygulaması İçindeki Yeri:
Kavramsal Bir Çerçeve 92
Oğuz Gökce

6. BÖLÜM

Tarihsel Süreklilik ve Peyzaj Yenilemesi Bağlamında
Beşiktaş ve Eminönü Meydanlarının Peyzaj Düzenlemeleri 114
Özge KAYA
Bahar FERAH

7. BÖLÜM

3 Boyutlu Voksel Tabanlı Hidrolojik Simülasyon İçin
Bir Sistem Mimarisi Çerçevesi 143
Recep ÖZMISIR
Nurdan ERDOĞAN

8. BÖLÜM

Estetik Yargı-Fonksiyonellik Arakesitinde Kentsel Donatı Elemanlarının
Açık Hava Reklamcılığı Açısından Tartışılması.....156
Sinem KIZILASLAN

ÖN SÖZ

Kentlerin büyümesi, nüfusun artması yeni imar alanlarına değil, doğal çevreyle uyumlu, canlı ihtiyaçlarını karşılayabilecek ekolojik yaşam alanlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle açık alanları korumak ve geliştirmek, bir tasarım meselesi olmanın ötesinde, gelecek kuşaklara karşı taşıdığımız sorumluluğun da bir parçasıdır.

Kentlerde peyzaj tasarımı, sadece estetik olarak değil, fonksiyonel özelliklerine göre değerlendirmek gerekmektedir. Peyzaj, doğal süreçleri, kültürel değerleri, mekânsal deneyimleri ve toplumsal yaşamı bir araya getiren bütüncül bir alandır. Peyzaj mimarlığı yalnızca mekân tasarlayan değil, aynı zamanda yaşam kalitesini geliştiren, doğal kaynakların korunmasına katkı sağlayan ve insan ile çevre arasındaki ilişkiyi güçlendiren bir disiplin olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu kitabın temel amacı, açık alanları farklı bilimsel perspektiflerden ele alarak insan, mekân ve doğa arasındaki ilişkinin çok yönlü yapısını ortaya koymaktır. Kitapta bir araya gelen birçok çalışma, kendi alanlarındaki bilgi birikimini paylaşmanın yanı sıra okuyuculara yeni sorular sordurmasını, farklı bakış açıları kazandırmasını ve geleceğin yaşam çevreleri konusunda düşünmeye teşvik etmektir. Her bölümün kendi konusunda kitaba katkı sağladığı bu çeşitlilik, insan-mekân ve peyzaj arasında kapsamlı değerlendirme olanağı sunulmuş olacaktır.

Kitabın hazırlanmasına bilgi, emek ve deneyimleriyle katkıda bulunan tüm bölüm yazarlarına içtenlikle teşekkür ediyorum. Eserin; akademisyenler, araştırmacılar, öğrenciler ve uygulayıcılar için yararlı bir kaynak olmasını, aynı zamanda açık alanların geleceğine ilişkin daha duyarlı ve bütüncül bir yaklaşımın gelişmesine katkı sağlamasını diliyorum.

Sonuç olarak, bu kitap okuyucularına yaşadıkları çevreye daha duyarlı ve daha dikkatle bakma fırsatı sunmaktadır. Kentlerde, bir bahçenin Çünkü **açık alanlar, kentlerin arasında kalan boşluklar değil; insanın doğayla buluştuğu, toplumsal yaşamın geliştiği ve geleceğin biçimlendiği ortak yaşam alanlarıdır.** Bu alanları anlamak, korumak ve geliştirmek hepimizin sorumluluğudur.

Prof. Dr. Gülden SANDAL ERZURUMLU

1. BÖLÜM

GEÇMİŞ PEYZAJLARIN VE PEYZAJ DEĞİŞİMİNİN YORUMLANMASINDA BÜTÜNLEŞTİRİCİ BİR ÇERÇEVE OLARAK PEYZAJ BİYOGRAFİSİ

Başak YURTSEVEN[1]

Giriş

Peyzaj, günümüzde yalnızca doğal ve yapılı çevrenin fiziksel bir bileşimi olarak değil, doğal süreçler ile insan faaliyetlerinin zaman içerisinde karşılıklı etkileşimi sonucunda sürekli değişen ve dönüşen dinamik bir sistem olarak ele alınmaktadır (Cosgrove, 1998; Antrop, 2005). Bu bakış açısı, peyzajı belirli bir zaman diliminde donmuş bir mekân olarak değerlendiren geleneksel yaklaşımlardan farklı olarak, geçmişten günümüze uzanan çok katmanlı bir süreç olarak yorumlamaktadır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne (APS) göre peyzajlar, insanlar tarafından algılandığı şekliyle, karakteri doğal ve insani faktörlerin eyleminin ve etkileşiminin sonucu olan alanlardır. Ancak, peyzajlardan bahsederken dikkat edilmesi gereken başka durumlar da bulunmaktadır. Peyzajlar, içlerinde yaşayan insanlar tarafından sürekli olarak dönüştürülmektedir; bu nedenle peyzajlar asla donmuş varlıklar değil, aksine canlı ve dinamiktirler. Bu anlamda, bu alanlar yaşanmış alanlar veya *lebensraum* (yaşam alanı) olarak kabul edilebilmektedir. Tim Ingold, İngilizcedeki *space* (mekân) kelimesinden daha nüanslı bir anlama sahip olan bu Almanca terimin *(lebensraum)* yerine *meshwork* (ağ yapısı) terimini kullanmaktadır (Lefebvre, 1991; Simonsen, 2005). APS, peyzajların daha çok halihazırda inşa edilmiş dünyaların işgali gibi olduğunu öne sürerken, peyzajlar, Dünya üzerinde ikamet etmenin tam da kendisidir (Ingold, 2009).

Peyzaj çalışmalarında zaman boyutunun ön plana çıkması, günümüz peyzajlarının ancak geçmişte gerçekleşen doğal ve kültürel süreçlerin birlikte

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Kapadokya Üniversitesi, Mimarlık, Tasarım ve Güzel Sanatlar Fakültesi, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Bölümü, basak.yurtseven@kapadokya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6074-0906.